

Szerkesztette:
Sziebig Orsolya Johanna
Tóth Zoltán Balázs

A klímaváltozás hatásaiból eredő kihívások

Válogatott tanulmányok a globális
éghajlatváltozás jogi, politikai, gazdasági
és társadalmi vonatkozásairól

A klímaváltozás hatásaiból eredő kihívások

Válogatott tanulmányok a globális éghajlatváltozás jogi, politikai,
gazdasági és társadalmi vonatkozásairól

A KLÍMAVÁLTOZÁS HATÁSAIBÓL EREDŐ KIHÍVÁSOK

Válogatott tanulmányok a globális éghajlatváltozás jogi,
politikai, gazdasági és társadalmi vonatkozásairól

Szerkesztette:

Sziebig Orsolya Johanna – Tóth Zoltán Balázs

Külügyi Műhely Alapítvány • Budapest • Pécs

A kiadvány a NEAE-KP-1-2021/1-000279 azonosítószámú projekt keretében valósulhatott meg
az alábbi támogatóknak köszönhetően:

**Nemzeti
Együttműködési
Alap**

Szerkesztők

Sziebig Orsolya Johanna
Tóth Zoltán Balázs

Szerzők (alfabetikus sorrendben)

Árvai Gergő
Bartl Bálint
Bíró Zsófia
Farkas Csamangó Erika
Frolyó Karolina
Gál Rita Ilona
Gera Anna
Kecskés Gábor
Kiss Sándor
Kozma Klementina
Marsovszki Sára Lili
Nagy Nikolett Anna
Oláh Enikő
Pánovics Attila
Sziebig Orsolya Johanna
Szolga Réka
Tóth Zoltán Balázs

Szakmai lektorok

Sziebig Orsolya Johanna
Tóth Zoltán Balázs

A tanulmányban megjelenő kéziratok lezárva: 2022. 05. 01.

Felelős kiadó

Külügyi Műhely Alapítvány

Nyomdai munkálatokért felelős vezető

Barta Ákos (Kontraszt Plusz Kft.)

Tördelő-szerkesztő

Palanca Gábor

ISBN 978-615-01-5707-8
ISBN 978-615-01-5708-5 (epub)

© Külügyi Műhely Alapítvány
© Szerzők

A mű szerzői jogilag védett, így minden jog, különösen a sokszorítás, terjesztés és fordítás joga fenntartva.
A mű a Külügyi Műhely Alapítvány hozzájárulása nélkül részben sem reprodukálható.

TARTALOMJEGYZÉK

Szerkesztői előszó	7
A klímaváltozás megítélésének dimenziói	9
<i>Szjebig Orsolya Jobanna – Tóth Zoltán Balázs</i> : A klímaváltozás elleni globális küzdelem dimenziói	11
<i>Pánovics Attila</i> : Potyautasok egy űrhajóban	29
A kormányközi nemzetközi szervezetek és az Európai Unió szerepvállalása a klímaváltozás elleni küzdelemben	45
<i>Bartl Bálint</i> : Az ENSZ fenntartható fejlődéssel összefüggő energia- és klímapolitikai céljainak magyarországi integrációja	47
<i>Biró Zsófia</i> : Az európai zöld megállapodás és szakpolitikáinak hatásai	63
<i>Farkas Csamangó Erika</i> : A klímaváltozás negatív hatásai Magyarországon, cselekvési tervek	79
<i>Gál Rita Ilona</i> : A klímaváltozás formáló ereje a kulturális örökségvédelem területén, különös tekintettel az UNESCO tevékenységére	93
<i>Kecskés Gábor</i> : Szükség van-e klímavédelemmel foglalkozó ENSZ szakosított intézményre?	115
Az Amerikai Egyesült Államok klímapolitikájának változásai	127
<i>Frolyó Karolína – Oláh Enikő</i> : Az Amerikai Egyesült Államok elnökének személye, mint a környezetvédelmi kötelezettségvállalások meghatározó szereplője	129
<i>Kiss Sándor</i> : A Reagan-kormányzatok környezetpolitikái és az 1980-as évek környezetpolitikai narratívái	147
<i>Kozma Klementina</i> : Az Amerikai Egyesült Államok klímapolitikájának változásai – az ovális terem elfoglalójának befolyása a globális „főszennyező” nemzetközi vállalásaira	163
A klíma- és vízpolitika összefüggései, nemzetközi vízjogi aspektusok	175
<i>Árnai Gergő</i> : A magyar mezőgazdasági öntözés jogi problémái	177
<i>Nagy Nikolett Anna</i> : A Duna Bizottság környezetvédelemben betöltött szerepe – különös tekintettel a DANTE és GRENDEL keretei között végzett munkára	189
<i>Szólga Réka</i> : A vízpolitika egyes nemzetközi és uniós vonatkozásai, kitekintéssel a magyarországi adaptációra	209
A klímaváltozáshoz kötődő felelősségi és menekültjogi kérdések	229
<i>Gera Anna</i> : A klímaváltozás és a természeti katasztrófák miatt lakóhelyüket elhagyó személyek nemzetközi jogi helyzete	231
<i>Marsovszki Sára Lili – Szjebig Orsolya Jobanna</i> : Az ökokidum és a klímaváltozás elleni küzdelem összefüggései	247

SZERKESZTŐI ELŐSZÓ

A klímaváltozás, valamint az abból levezethető közvetlen és közvetett negatív hatások összessége a XXI. század egyik legnagyobb kihívása. A klímaváltozás, mint komplex, a Föld minden országát és lakosát érintő jelenség, a XX. század második felében kapott nagyobb figyelmet, és a tanulmánykötet lezárásának idejére kétségtelenül az egyik legfontosabb szakpolitikai kérdéssé vált. Minden figyelem és erőfeszítés ellenére – bár számos siker könyvelhető el az elmúlt évtizedekben – a klímaváltozás következtében bekövetkező negatív folyamatokat nem sikerült megállítani, sőt mi több, azok a XXI. században felgyorsulni látszanak, és belátható időn, akár két-három évtizeden belül, további romló tendencia rajzolható fel számos vonatkozásban.

Egyre több nemzetközi és nem kormányzati szervezet (NGO), egyéb intézmény, kutató és szakértő világított rá az elmúlt évtizedekben a klímaváltozás riasztó mértékére és hatásaira. És bár számos ajánlás, koncepció, vagy éppen nemzetközileg széles körben elfogadott megállapodás született a klímaváltozás negatív következményeinek tompítása érdekében, a globális szintű klímaváltozás elleni küzdelem összességében nem tekinthető elégségesnek.

A tudománynak mindig is nagy szerepe volt a klímaváltozást érintő megállapítások és összefüggések feltárásában, jóllehet politikai és gazdasági megfontolások, illetve egyéb lobbierdekkek gyakran háttérbe szorítják azok jelentőségét. Éppen ezért szükség van arra, hogy tudományos megalapozottsággal, minél több tudományterület bevonásával a terület művelői ráirányítsák a döntéshozók és a társadalom figyelmét a téma kitüntetett szerepére.

Jelen tanulmánykötet abból a megfontolásból készült el, hogy a klímaváltozással kapcsolatos tudományos diskurzushoz hozzájáruljon, olyan társadalomtudományi kutatási eredményeket és megállapításokat felsorakoztatva, amelyek segítik a klímaváltozás, mint komplex jelenség megértését akár a kutatók, akár a szélesebb publikum részére.

A fentieknek megfelelően olyan tanulmányok kerültek összeállításra a tanulmánykötetben, amelyek átfogó képet igyekeznek adni a klímaváltozás ellen fellépő globális szintű összefogásról – vagy egyes esetekben, annak hiányáról – az ENSZ, egyéb nemzetközi szervezetek és az Európai Unió klímapolitikájáról, az Egyesült Államok, mint „főszennyező” klímavédelmi intézkedéseinek fejlődési ívéről, Magyarország szerepvállalásáról, illetve számos, szintén nem elhanyagolható területről, úgy mint örökségvédelem, vízpolitika, migráció.

Bízunk benne, hogy a tanulmánykötet sokak számára hasznos kiindulási alapként, irányítúként fog szolgálni a klímaváltozással összefüggő kutatások területén. A tanulmányok kiválasztása során törekedtünk arra, hogy lehetőség szerint minél több tématerületet lefedjenek, illetve a kutatói életpálya különböző szakaszaiban mozgó szakértőknek egyenlő esélyeket biztosítsunk. Ebből következően meglátásunk szerint egy rendkívül sokrétű és tartalmas tanulmánykötet születhetett meg. Ezúton is köszönjük szerzőink munkáját.

Szintén köszönet illeti a Nemzeti Együttműködési Alap, a Miniszterelnökség, valamint a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. NEAE-KP-1-2021/1-000279 azonosítószámú támogatását, amely lehetővé tette a tanulmánykötet megjelenését.

*Szjebig Orsolya Johanna – Tóth Zoltán Balázs
szerkesztők*